[2024] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 616: 2024 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 281

ਕੇ.ਬੀ. ਲਾਲ (ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਬਹਾਦੁਰ ਲਾਲ)

ਬਨਾਮ

ਗਿਆਨੇਂਦਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਅਤੇ ਹੋਰ।

(2024 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 4785)

08 ਅਪ੍ਰੈਲ 2024

[ਸੁਧਾਂਸ਼ੂ ਧੂਲੀਆ * ਅਤੇ ਪ੍ਰਸੰਨਾ ਬੀ. ਵਰਾਲੇ, ਜੇ. ਜੇ.]

ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਮੁੱਦਾ ਕੀ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ IX, ਨਿਯਮ 7 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਚੌਦਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨ ਸੀ।

ਹੈੱਡਨੋਟਸ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1908-ਆਰਡਰ IX ਰੂਲ 7-14 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ - ਸੀਮਾ ਕਾਨੂੰਨ, 1963 ਦੀ ਧਾਰਾ 5-ਦੇਰੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਅਖਤਿਆਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ-ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ-ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗੰਭੀਰ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ-14 ਸਾਲ ਦੀ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ-'ਚੁਕਵਾਂ ਕਾਰਨ' ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ-ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗੰਭੀਰ ਲਾਪਰਵਾਹੀ। ਆਯੋਜਿਤਃ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਕਪਾਸੜ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ 14 ਸਾਲ ਲਏ-ਆਰਡਰ IX ਰੂਲ 7, ਸੀ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਲਈ ਕੋਈ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਹੀਂ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕੀਤੀ-ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ, ਰੀਵੀਜ਼ਨਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹੀ-'ਉਚਿਤ ਕਾਰਨ' ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 5, ਸੀਮਾ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ-ਇਸ ਨੂੰ ਉਦਾਰਤਾ ਨਾਲ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ-ਯੋਗ ਅਤੇ ਗੁਣਵਾਨ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਦੇਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ-ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ-ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਦੀ ਵੱਲੋਂ ਪੂਰੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ-' ਉਚਿਤ ਕਾਰਨ 'ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਨਿਰਮਾਣ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਹੋਵੇ। [ਪੈਰਾ 9,10]

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਨੇ ਮਜਜੀ ਸੰਨੇਮਾ @ਸੰਨਿਆਸੀਰਾਓ ਬਨਾਮ ਰੈੱਡੀ ਸ਼੍ਰੀਦੇਵੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ [2021] 9 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ 476: (2021) 18 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ 384; P.K. ਰਾਮਚੰਦਰਨ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਅਤੇ ਅਨਰ। [1997] ਸਪ.

* ਲੇਖਕ

4 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 204: (1997) 7 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 556; ਬਾਸਵਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀ।

(2013) 8 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 227: (2013) 14 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 81; ਈਸ਼ਾ ਭੱਟਾਚਾਰੀਆ ਬਨਾਮ ਰਘੁਨਾਥਪੁਰ ਨਫ਼ਰ ਅਕੈਡਮੀ ਦੀ

ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2013) 9 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ 782: (2013) 12 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ 649-ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ.

ਐਕਟ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਕੋਡ ਆਫ਼ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1908; ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1963.

ਮੁੱਖ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨ; ਦੇਰੀ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ; ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰੀ; ਚੰਗਾ ਕਾਰਨ; ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲ ਸ਼ਕਤੀ; ਲਾਪਰਵਾਹੀ। ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨਿਆਂਇਕ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ: ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 4785 ਦੇ 2024 ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ ਤੱਕ 19.05.2022 ਇਲਾਹਾਬਾਦ 'ਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ, ਲਖਨਊ ਬੈਂਚ MUA227 ਨੰ. 2022 ਦਾ 1575 ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ

ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜੈਨ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਸ਼ਿਕਾ ਸਵਰੂਪ, ਐਡ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਮੁਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਕਾਰਤੀਕੇ, ਵਕੀਲ। ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ.

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ/ਆਦੇਸ਼

ਸੁਧਾਂਸ਼ੂ ਧੂਲੀਆ, ਜੇ. 1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਅਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ 19.05.2022 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 227 ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਬਾਰਾਬੰਕੀ ਦੇ 28.03.2022 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਿਵਲ ਜੱਜ (ਜੂਨੀਅਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ) ਬਾਰਾਬੰਕੀ ਦੇ 07.10.2021 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ।

3. ਇਸ ਅਪੀਲ ਲਈ ਧਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਵਿਵਾਦ ਪਿੰਡ ਘਰਸਾਨੀਆ, ਪਰਗਨਾ ਦੇਵਾ, ਤਹਿਸੀਲ-ਨਵਾਬਗੰਜ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ-ਬਾਰਾਬੰਕੀ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਇੱਕ ਟੁਕੜੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਲਾਵਤੀ (ਜਵਾਬਦੇਹ) ਨੇ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਨੰ. 4 ਇੱਥੇ) ਇੱਕ ਮਨਸਾ ਰਾਮ (ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 5) ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਮਿਤੀ 30.03.2006. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 5 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰਡ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਡੀ. ਟੀ. 13.04.2006.

4. 22.04.2006 ਨੂੰ, ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਮਿਤੀ 30.03.2006 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 1, 2 ਅਤੇ 3 ਇੱਥੇ ਸਿਵਲ ਜੱਜ (ਜੂਨੀਅਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ) ਬਾਰਾਬੰਕੀ ਸਾਹਮਣੇ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੰ. ਸੂਟ ਵਿਚ 3. ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 1, 2 ਅਤੇ 3 ਜੋ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 4 ਕੋਲ ਜਾਇਦਾਦ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਟਰਾਂਸਫਰੈਬਲ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਦੋਂ 30.03.2006 ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ. 5 ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਾਇਦਾਦ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵੇਚੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। 5. ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 1, 2 ਅਤੇ 3 ਨੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਭੂਮੀਧਰ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਮਾਲਕ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਪੂਰਵ-ਹਿੱਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚਾਚਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ 20.05.1997 ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਸੀਅਤਨਾਮਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਸੀ।

5. ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦਾ ਵਕਾਲਤਨਾਮਾ 22.04.2006 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ 06.09.2006 ਨੂੰ ਇਕ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਇਕਪਾਸੜ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਮਿਤੀ 06.09.2006 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਤੋਂ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਕੋਈ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਕਪਾਸੜ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, 1908 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਸੀ. ਪੀ. ਸੀ".) ਦੇ ਆਰਡਰ IX, ਰੂਲ 7 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਅਰਜ਼ੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ 01.09.2017, 'ਤੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਲਗਭਗ 11 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਦੇਰੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕੇਸ ਦਾ ਸੰਮਨ ਅਤੇ ਨੋਟਿਸ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਵਕੀਲ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ, ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ ਸਾਲ 2011 ਵਿੱਚ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਕੇਸ ਫਾਈਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਮਿਤੀ 06.09.2006 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹੋਰ 6 ਸਾਲ ਕਿਉਂ ਲੱਗੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਲ 2011 ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਾਲ 2017 ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਸ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦਬਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਆਰਡਰ IX, ਰੂਲ 7 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਰਜ਼ੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ 23.11.2020 ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ।

6. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਹ ਦੂਜੀ ਅਰਜ਼ੀ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 07.10.2021 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੀ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਆਰਡਰ IX, ਰੂਲ 7 ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਤੱਥ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਪਰੈਲ 2006 ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦਾ ਵਕਾਲਤਨਾਮਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ 12.07.2011 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ।

ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਆਰਡਰ IX, ਨਿਯਮ 7 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸੰਮਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਵਕੀਲ, i.e., ਅਪ੍ਰੈਲ 2006, ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਕੀਲ, ਸ਼੍ਰੀ R.D. ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ। ਮਈ 2006 ਵਿੱਚ ਰਸਤੋਗੀ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਵਿਰੋਧੀ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਗਲਤ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ, ਅਤੇ ਦੇਰੀ ਲਈ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

7. ਮਿਤੀ 07.10.2021 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਆਰਡਰ IX, ਰੂਲ 7 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ 06.09.2006 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਸੋਧ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ, ਜੋ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਬਾਰਾਬੰਕੀ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਅਦਾਲਤ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ। ਮਿਤੀ 28.03.2022 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ, ਸੋਧ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਿਵਲ ਸੋਧ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਰੀਵੀਜ਼ਨਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ' ਤੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਆਰਡਰ IX, ਰੂਲ 7 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਹਿਲੀ ਅਰਜ਼ੀ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ 01.09.2017 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਬਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਵਕੀਲ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜੋ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ 'ਜੂਨੀਅਰ ਵਕੀਲ' ਦੁਆਰਾ ਗਲਤ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਹੀ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ 23.11.2020 ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਸਾਲ 2017 ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਹਿਲੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਅਤੇ ਸਾਲ 2020 ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦੂਜੀ ਅਰਜ਼ੀ' ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਉਸੇ ਵਕੀਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਆਰ. ਡੀ. ਦੇ ਸਨ। ਰਸਤੋਗੀ। ਸੋਧ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ' ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਇਹ ਸੋਧ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ

ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਮਿਤੀ 06.09.2006 ਦੇ ਹੁਕਮ IX, ਨਿਯਮ 7 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾ ਕੇਵਲ 14 ਸਾਲ ਦੀ ਲੰਮੀ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬਲਕਿ ਦੇਰੀ ਲਈ ਕੋਈ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਿਤੀ 07.10.2021 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਿਵਲ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

8. ਸੋਧ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮੰਨਦਿਆਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਜੁਡੀਕੇਚਰ ਦੇ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 19.05.2022 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਕਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਕਿ 2006 ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ-ਮੁਦਈਆਂ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਈ ਵੱਲੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 22.04.2006 ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਦਾ ਵਕਾਲਤਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਲ 2011 ਵਿੱਚ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ' ਤੇ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਵਕੀਲ ਪੂਰੇ ਸਮੇਂ ਇਕੋ ਜਿਹਾ ਰਿਹਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਰਾਏ ਸੀ ਕਿ ਸਾਲ 2011 ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ 06.09.2006 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਇਕਪਾਸੜ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਆਰਡਰ IX, ਰੂਲ 7 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਹਿਲੀ ਅਰਜ਼ੀ ਸਿਰਫ 01.09.2017 ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੀ 3 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਦਬਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਦੂਜੀ ਅਰਜ਼ੀ 23.11.2020 ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ "ਚੰਗਾ ਕਾਰਨ" ਦਰਸਾਏ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਆਰਡਰ IX, ਰੂਲ 7 ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਪਾਈ। ਇਸ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ।

9. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਦੇਰੀ ਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਇੱਕ ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸੀ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਆਰਡਰ IX, ਨਿਯਮ 7 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਲਗਭਗ 14 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਕੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨ ਸੀ?

ਹਾਲਾਂਕਿ 'ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਹੁਣ ਇਹ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਦੁਆਰਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੈਟਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥ ਦੇਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕਾਫ਼ੀ ਸਧਾਰਨ ਹੈ. ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਯੋਗ ਅਤੇ ਹੋਣਹਾਰ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਦੇਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ।

10. ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਦੀ ਅਖਤਿਆਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜਿੱਥੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਘੋਰ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਲੋੜੀਂਦੀ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਮਜਜੀ ਸੰਨੇਮਾ @ਸੰਨਿਆਸੀਰਾਓ ਬਨਾਮ ਰੈੱਡੀ ਸ਼੍ਰੀਦੇਵੀ ਅਤੇ ਹੋਰ)। (2021) 18 ਐਸਸੀਸੀ 384) ਦੇਰੀ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਜਬ, ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ (ਵੇਖੋ P.K. ਰਾਮਚੰਦਰਨ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਅਤੇ ਏ. ਐਨ. ਆਰ., (1997) 7 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 556) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸੀਮਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਵਿੱਚ 'ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਹੀ ਇੱਕ ਉਦਾਰ ਨਿਰਮਾਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਲਈ ਕੋਈ ਲਾਪਰਵਾਹੀ, ਨਾ ਹੀ ਅਯੋਗਤਾ, ਨਾ ਹੀ ਸੱਚੇ ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਘਾਟ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਬਸਾਵਰਾਜ ਅਤੇ ਅਨਰ ਦੇਖੋ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀ, (2013) 14 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 81) ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਈਸ਼ਾ ਭੱਟਾਚਾਰੀਆ ਬਨਾਮ ਰਘੁਨਾਥਪੁਰ ਨਫ਼ਰ ਅਕੈਡਮੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, (2013) 12 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 649 ਵਿੱਚ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨਃ

"21.1. (i) ਦੇਰੀ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵੇਲੇ ਇੱਕ ਉਦਾਰਵਾਦੀ, ਵਿਹਾਰਕ, ਨਿਆਂ ਮੁਖੀ, ਗੈਰ-ਪੱਖਪਾਤੀ ਪਹੁੰਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਅਨਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੂਪ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਬਲਕਿ ਅਨਿਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹਨ।

21.2. (ii) "ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਭਾਵਨਾ, ਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਚਕੀਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਤੱਥ-ਸਥਿਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹੀ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਹਨ।

21.3. (iii) ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਿਆਂ ਸਰਬਉੱਚ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਤਕਨੀਕੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜਾ ਅਤੇ ਬੇਲੋੜਾ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

21.4. (iv) ਦੇਰੀ ਦੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕਾਰਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਅਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪਰ ਵਕੀਲ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਦੀ ਘੋਰ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

21.5. (v) ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਲਈ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਢੁਕਵਾਂ ਤੱਥ ਹੈ।

21.6. (vi) ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਖ਼ਤ ਸਬੂਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਜਨਤਕ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਸ਼ਰਾਰਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਚੌਕਸ ਰਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅੰਤਮ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਲ ਅਸਫਲਤਾ ਨਾ ਹੋਵੇ।

21.7. (vii) ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਤਰਕਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਵਿਘਨ ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

21.8. (viii) ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਿਧਾਂਤ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਵੱਲ ਇਹ ਖਿੱਚਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਹਿਲਾ ਸਖਤ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੂਜਾ ਇੱਕ ਉਦਾਰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ।

21.9. (ix) ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਸ ਦੇ ਆਚਰਣ, ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਰਵੱਈਏ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਦੇ ਪੈਮਾਨੇ ਨੂੰ ਤੋਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਕਤ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

21.10. (x) ਜੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਮਨਘੜਤ ਹੈ, ਜਾਂ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਮੰਗੇ ਗਏ ਆਧਾਰ ਕਾਲਪਨਿਕ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਚੌਕਸ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦੂਜੇ ਪੱਖ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜਾ ਬੇਨਕਾਬ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

..... "

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ 23.11.2020 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਸੀ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਆਰਡਰ IX, ਰੂਲ 7 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਦਿੱਤੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਲਗਭਗ 14 ਸਾਲ ਦੀ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਮਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦਾ ਲਾਭ ਮੰਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦੇਰੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਜਾਂ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਦੋ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਖੁਦ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ 2011 ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਫਾਈਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ 06.09.2006 ਦੇ ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਇਕਪਾਸੜ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਸਾਲ ਆਰਡਰ IX, ਰੂਲ 7 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਨੇ ਰੋਕਿਆ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲੀ ਅਰਜ਼ੀ ਸਿਰਫ ਸਾਲ 2017 ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੂਜਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ, ਜੋ ਕਿ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲਗਨ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਕੀਲ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨਾ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਸੀ, ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਜੋ ਗੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ, ਸੋਧ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦੇਰ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸਨ। ਸਾਨੂੰ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 19.05.2022 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਹੈੱਡਨੋਟ ਮੁਕੰਦ ਪੀ. ਉੰਨੀ, ਹੋਨੀ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸਹਾਇਕ ਸੰਪਾਦਕ

(ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ: ਸ਼ਿਬਾਨੀ ਘੋਸ਼, ਐਡ.)
ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ: ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Advocate Shifa Kler